

R É S U M É

L'anniversaire des 150 années qui se sont écoulées depuis la naissance de B. P. Hasdeu — personnalité remarquable de la culture roumaine de la fin du dix-neuvième siècle nous offre l'occasion de publier un nombre de documents inédits de la période 1876—1900, période pendant laquelle B. P. Hasdeu a conduit avec passion et compétence Les Archives de l'État de Bucarest.

Les documents attestent l'activité fructueuse de l'homme de science directeur : parallèlement à l'élaboration de ses ouvrages scientifiques B. P. Hasdeu enrichit la bibliothèque des Archives commandant en Roumanie et à l'étranger des livres qu'il considérait nécessaires pour la recherche scientifique, ouvrit une salle d'études aux Archives pour la consultation des documents, dépista et publia de nombreux documents concernant l'histoire des roumains, assura la conservation, la garde et la sécurité du trésor archivistique, proposa l'institution des succursales des Archives dans tous les départements.

P R E C I S

The anniversary of 150 since the birth of B. P. Hasdeu — an outstanding personality of the Romanian culture at the end of the XIXth century — offers us the opportunity to publish a series of novel documents from the period 1876—1900, when Hasdeu was the passionate and competent director of the State Archives in Bucharest.

The documents certify the successful activity of the scientist and the director. He enriched the library of the Archives with books from the country and from abroad, which he considered useful for the scientific research, he discovered and published a lot of documents, about the history of the Romanians, he ensured the conservation, the guard and security of the archive treasure, he proposed the setting up of branches of the Archives in all the counties, and at the same time he carried on his scientific research.

Bibliografia operei lui Bogdan Petriceicu Hasdeu. I.

SACERDOȚEANU AURELIAN,

Acum, în momentul comemorativ al redeșteptării de sub pecetea vremii a amintirii lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, personalitate contradictorie de la sfârșitul secolului al XIX-lea românesc, ne îndreptăm privirile spre activitatea aceuia care, filolog și istoric, gazetar, poet și savant poliglot, profesor și arhivist, a fost înainte de toate un mare patriot al neamului i nostru.

Deschizător de drumuri în nenumărate domenii pe care le slujește cu ardoare, într-o vreme cind aproape totul trebuia înnoit, prefăcut și construit, Hasdeu susține orice inițiativă i se pare lui națională și democrată.

Opera științifică a lui Hasdeu — spune George Călinescu „se poate privi sub raport documentar și sub raport literar. S-a afirmat, din primul punct de vedere, că această operă este perimată. Însă orice operă de curată știință se perimează în virtutea chiar a principiului i de perfectabilitate a cunoașterii ce-i stă la bază și unica valoare a unui om de știință stă în faptul de a fi reprezentat cu putere un moment din istoria disciplinei”.

Aplecat în nenumărate rânduri asupra operei lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, profesorul i Aurelian Sacerdoțeanu are meritul de a fi alcătuit o bibliografie integrală a eruditului om de știință care va constitui, credem, un important instrument de informare pentru cei care iubesc cultura românească.

Bibliografia este structurată astfel :

CE A SCRIS B. P. HASDEU *

I. PERIODICE

II. EDIȚII

III. LITERATURA

1 Versuri — a) originale
— b) traduceri

2. Proză literară — a) originale
— b) traduceri

3. Teatru

IV. ISTORIE LITERARĂ

1. Studii și note
2. Panegirice. Necrolog
3. Dări de seamă

V. FOLCLOR

1. Literatura populară
2. Studii și note
3. Dări de seamă

VI. FILOLOGIA

1. Studii și note
2. Dări de seamă

VII. ISTORIA

1. Studii și note
2. Dări de seamă

CE AU SCRIS ALȚII DESPRE B. P. HASDEU

1. Bibliografii
2. Biografii, studii, note, recenzii

ADAOS

Tabla materiei la primele reviste ale lui B. P. Hasdeu

I. ROMANIA — 1858—1859

II. FOAIE DE ISTORIE ROMÂNĂ — 1859

III. FOIȚA DE ISTORIA ȘI LITERATURĂ — 1860

IV. DIN MOLDOVA = Lumina — 1862—1863

V. AGHIUȚĂ — 1863—1864

VI. ARHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEI = 1864—1868

VII. SATYRUL — 1866

VIII. FOAIA SOCIETĂȚII ROMÂNISMUL. — 1870—1871

3. Documente

VIII. JURIDICE

IX. ECONOMIE POLITICĂ

1. Studii și note

* În text se vor utiliza următoarele prescurtări: AnAR = Analele Academiei Române, seria II, t. I—LVI (1878—1923); AnAR-Desb = Secțiunea I; Desbaterile t. I—VIII (1879—1886); Desb. t. IX—LVI (1886—1923); AnAR-Mem = Memorii și notițe, Secțiunea II, t. I—VIII (1879—1886); AnAR-MSI = Memoriile Secțiunii Istorice, t. IX—XXXIX (1886—1919); AnAR-MSL = Memoriile Secțiunii Literare, t. XII—XL (1889—1920); AnAR-St = Memoriile Secțiunii Științifice, t. IX—XL (1889—1920); AnSAR = Analele Societății Academice Române, t. I—IX (1867—1878); AnSAR-Mem = Memorii și notițe, t. X—XI (1877—1878); ApNaț = Apărarea Națională, 1901—1903; ArhIst = Arhiva Istorică a României București, t. I—IV (1864—1868); AR-MSI = Academia Română, Memoriile Secțiunii Istorice, t. I—XXIX (1923—1947); AR-MSL = Memoriile Secțiunii Literare, seria III, t. I—(1923—); AR-MSSt = Memoriile Secțiunii Științifice, seria III, t. I—(1923—); AtenRom-Buc = Ateneul Român, București, 1866—1869; AtenRom-Iași = Ateneul Român, Iași 1860—1861; BulInsPubl = Buletinul Instrucțiunii Publice, București, 1865—1868; ColTra = Columna lui Traian, București, I—X (1870—1883); ConvCrit = Convorbiri Critice București, I—IV (1907—1910); ConvLit = Convorbiri Literare, Iași—București, I—LXXVI (1867—1943); FoILit = Foița de Istorie și Literatură, Iași, 1860; FoSocRom = Foiaia Societății Românismul, București, I—II (1870—1871); FoStoR = Foiaia de Storie Română, Iași, 1859; LitARom = Literatură și Artă Română, București, I—XV (1896—1910); Rev. IAF = Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie, București, I—XVI (1882—1922) RevIst = Revista Istorică București (Iași), I—XXXII (1915—1946); RevIstRom = Revista Istorică Română, București, I—XVII (1931—1947); RevLiSt = Revista Literară și Științifică, București, 1876; RevNouă = Revista Nouă, București, I—VII (1887—1895); RevRom = Revista Română pentru științe, litere și arte, București, I—III (1861—1863)

2. Dări de seamă
 X. FII.OZOFIE
 XI. CĂLĂTORII
 XII. SCRISORI PUBLICE
 XIII. POLITICA
 XIV. MISCELLANEA
 XV. ACTIVITATE ACADEMICĂ
 XVI. POSTUME
 XVII. LUCRĂRI ATRIBUITE NESIGUR
 XVIII. CULEGERI DE OPERE FELURITE

Avind în vedere întinderea lucrării încredințăm spre publicare o primă parte a bibliografiei profesorului A. Sacerdoțeanu, urmînd ca restul să se publice în numerele viitoare ale revistei.

CE A SCRIS B. P. HASDEU

I. PERIODICE

1. *România*. Anul I, Iași, 18 și 23 noembrie, 2 și 9 decembrie 1858, No. 1—4. În total 4 fasc. cu 32 p. la un loc.

În anul următor se reia sub titlul: *Romania. Revista ebdomadară sub redapçună d-lui Bogdan Petriceiko Hăjdău*. Anul I, Karindarul I, Iasi 1859, genaru 2, 9, 16 și 26, cu 4 fasc. în 32 p. total. Pe ultima pagină se încheie „Karindarul” cu capitolele cuprinse și cu mențiunea „Respunzător Bogdan Petriceiko-Hăjdău. Tipografia lui A. Berman”.

2. *Foaea de storiă romăna. Sub redapçună lui Bogdan Petriceiko Hăjdău*. I. Iasi. Anul Unirei I [1859]. 4 fasc. cu 64 p. în total. Două fasc. s-au tipărit la tip. lui H. Goldner iar următoarele două la A. Berman. La sfîrșitul fiecărei fasc. „răspunzător Bogdan Petriceiko-Hăjdău”...

Pe ultima pagină se scrie în cirilică titlul altfel ortografiat: „Foé de storiă romăna” Parté ităe”.

3. *Foița de istoriă și literatură sub redacțiunea lui Bogdan Petriceiku-Hăjdău*, I, marliu [V-iuliu] 1860, Iassii. 166 col.+1 pl. Se tipărește la Imprimeria Statului și la Tip. Buciumului Romanu, strada Goliei no. 943.

La nr. IV se menționează: „*Foiți'a de istoria și literatura. Redesa de Bogdanu Petriceicu-Hasdeu*”, iar la nr. V, coperta p. 4; promite să apară în 20 coloane; p. 32: „Toți articuli neiscăliți sunt ai redactorului”.

4. *Din Moldova. Redaeporul: B. Petriceicu-Haejdii*. Tomul I/-III Iasii 1862/-1863/. Se tipărește la Tip. Berman-Pilecki. Tomul I (1862) are 2 f. + 96 p. (nr. 1—6); tomul II (1863), 2 f. + 104 p. (nr. 7—12) dar la nr. 10, p. 49 se schimbă titlul în:

5. *Lumina-Redaeporul: B. Petriceicu-Htjdii*. La broșatul numerelor tomului se pune pe copertă titlul dublu: *Lumina (Din Moldova)*, care împreună nu mai figurează pe nici un număr. Tomul III: *Lumina. Sciinți. Literatura. Critica. Redaeporul: B. Petriceicu-Hăjdii*. 1863. 2f + 96 p. (nr. 13—18); este prima fasc. cu indicația ordinei: „Anul I. Trimestrul III”. Mai apare o singură fasc. nr. 19 de 16 p. Apariția era la două săptămîni. Unele articole sînt în cirilică.

6. *Aghiuță. Foiă umoristică, satirică și critică. Directore și proprietariu: Bogdan Petriceicu-Hăjdău. Gerante respunzatoriu: Georgie Ionescu. Administrator: D. Sache Piscupesco*. Anul I[-II] nr. 1, noembrie 3 [-nr. 27, mai 17], București 1863 [-1864]. 194 p. Tip. Cesar Bollnac. str. Scaune nr. 40, de la an.II, nr. 22, str. Polonă nr. 40.

Paginația ambelor vol. este în continuare dar e sărită pentru p. 33—40 și dublată la p. 41—48). În fișe am rectificat paginația și am dat-o în paranteze. Apărea săptămînal.

Modificări intervenite în cursul apariției: titlul primului număr e *Achiuță*; nr. 13—22 au „Directore fără speranță de a fi ministru și proprietariu fără frică de legea rurale, Bogdanu Petriceicu-Hăjdeu nr. 23—27: „Directore și proriitariu B. P. Hajdeu.

7. *Arhiva istorică a României. Sub auspiciile Ministeriului Justiției, Culetelor și alți Instrucțiunii Publice. Redactor: B. Petriceicu-Hăjdeu. Colecțiune critică de documente asupra trecutului român începând de la timpii cei mai depărtați și pînă la anul 1800.* București. Tomu I. Partea I (1864—1865,) 184 p.; Tomu I. Partea 2 (1865), 192 p. Tomul II (1865—1866), 176 p.

Prefața e datată „20 august 1865” iar la t. III „20 aprilie 1867” însă aci spune că „sînt acum opt sau nouă luni de cînd” fusese suprimată revista, deci vol. acesta s-a terminat prin aug. — sept. 1866. Tomul III (1867), 283 p. Tomul IV* (f.d. = 1868), 120 p. Fără copertă și fără titlu, doar reclama coalelor arată că e vorba de „Tom. IV”. Se pare că n-a fost difuzată; Hasdeu însuși o omite din listele sale multă vreme. Se tipărește la Imprimeria Statului.

8. *Salyrul* Anul I. Nr. 1 [—nr. 16], 6 februarie [— 5 iunie] 1866 București. Paginație nouă la fiecare număr. (Girant responsabil I. Ștefănescu, apoi Toma Penovici. Ilustrațiile în litografia Sander & Co). Apare săptămînal; scris pe trei coloane. Cred că exemplarul de la Academie are identificările pseudonimelor făcute autograf de Hasdeu însuși. Tip. Lucrătorilor Asociați. Pasagiul Român.

9. *Traian, Ziar politic, literar, științific și industrial*, București, 1869 [—1870]. Anul I, nr. 1—97, 392 p.; anul II, nr. 1—16, 64 p. Administrația în Pasagiul Român nr. 1 — Redacțiunea în strada Carol I nr. 14.

Apărea miercuri, vineri și duminică seara; inscripție: „Românism. Constituțiunea. Democrația”.

10. *Columna lui Traian. Sub direcțiunea d-lui B. P. Hasdeu, fost director al ziarului „Traian”.* Anul I no. 1 [—62] 1870. Inscripția: „Democrație în românism. Românism în democrație” Nr. 28—51: apare miercuri și sîmbăta sub direcțiunea d-lui B. P. Hasdeu. De la nr. 52: Director B. P. Hasdeu. *Politica — Istoria — Științele economice — Giurisprudența — Medicina — Științele naturale — Poesia — Literatura poporană — Bibliografia* — etc. 4 col. cu paginație la fiecare nr.

Anul II nr. 1 (63) [— nr. 48 (110)] 1871.

Anul III nr. (111) [— nr. 34(144)] 1872. 327 p. în 3 col.

În loc de giurispundență apare „Drept”

Anul IV nr. 1 [—14] 1873. 264. p.

Anul V nr. 1 [—9] 1874. 240 p.

Anul VI nr. 1 [—3], 1875, 144 p.

Anul VII nr. 1 [—13], 1876, XI + 583 p. Noua serie. Tom I. *Revistă mensuală pentru istorie, lingvistică și psihologia poporană. Director B. P. Hasdeu.*

Anul VIII nr. 1 [—12], 1877, 676 p. Noua serie. Tom II. În primele 11 numere apare „cu colaborațiunea d-lor: A. I. Odobescu, Dim. A. Sturdza, A. Papadopol-Calimah, Gr. G. Tocilescu, Dr. C. Esarcu, profesor G. L. Frolo, Dr. Barbu Constantinescu, G. D. Teodorescu, Dr. A. Xenopol, M. Gaster, P. Ispirescu, P. Georgescu etc.”

Anul IX, nr. 1 [—12], 1882. 640 p. Noua serie. Anul III.

Anul X, nr. 1 [—12], 1883. 464 p. Noua serie. Anul IV. S-a tipărit la Tip. Curții (Lucrătorii Asociați) Pasagiul Român: Thiél și Weis, Lipscani, 11; Noua Tip. a Laboratorilor români str. Academiei 19; Tip. Acad. Române (Laboratorii Români), str. Academiei 26.

11. *Foiaia Societății Românismul.* București. Aprilie 1870 — august 1871. I (1870 — 71), 530 p.; II (1871), 192 p.

Comisiunea de redacțiune și administrare a foiei: B. P. Hasdeu, N. V. Scurtescu, T. P. Rădulescu, G. Dem. Teodorescu, Gr. G. Tocilescu, Const. D. Vucici. An I nr. 6; Const. D. Vucici e înlocuit prin M. Zamfirescu. An I nr. 10: B. P. Hasdeu, G. Misailu, N. V. Scurtescu, N. Ath. Popovici, T. P. Rădulescu, Gr. G. Tocilescu, Tip. C. Petrescu & C. I. Busnea și Noua Tip. a Laboratorilor români.

12. *Revista literară și științifică.* București, 15 februarie — 15 mai 1876, Directori B. P. Hasdeu și Dr. Dim. Brandza. Apare lunar. A avut un comitet de direcție în care figurau atît M. Kogălniceanu cit și V. A. Urechia.

Au apărut numai 4 broșuri și s-au contopit cu *Revista contemporană*, care apăruse între 1 martie și 1 iunie 1876, și devin împreună *Revista contemporană literară și științifică* pentru încă două numere, dar fără cei doi directori.

13. *Revista nouă*. București, Anul I [—VII] 1887 [—1895*]

An I nr. 1 [—12], 15 dec. 1887 [—15 dec. 1888] Director: B. P. Hasdeu. Redactori: Barbu Stef. Delavrancea, Al. Vlahuță, Victor Bilciurescu; la nr. 5: D. D. Racoviță, la nr. 10: G. Ionescu-Gion, I. Bianu, și Th. Speranția, 480 p. + 6 pl. portrete și note muzicale.

An II nr. 1 [—12] 15 ian. 1889 — ian. 1890, 480 p. + 6 pl. portrete și note muzicale. De la nr. 11 nu mai figurează între redactori D. D. Racoviță.

An III nr. 1 [—12]. 15 aprilie 1890—15 martie 1891. 480 pl. + 12 pl. 3 h. fig. și note muzicale.

An IV nr. 1 [—12]. 15 aprilie 1891 — 15 martie 1892. 512 p. + 12 pl. fig. și note muzicale. Între redactori nu mai figurează Vlahuță dar apar: Ion Ghica, Dim. A. Sturdza, I. V. Cosmovici, secretar C. Ghionis.

An V nr. 1 [—12], 15 aprilie 1892 — 15 martie 1893. 480 p. + 21 pl. fig. și hărți. De la nr. 11, I. V. Cosmovici e înlocuit cu V. Crasescu.

An VI, nr. 1 [—12] 15 aprilie 1893 — mai 1894, 480 p. + 32 pl. și fig.

An VII nr. 1 [—12] octombrie 1894 — septembrie 1895. 484 pl. + 21 pl. și fig. Sa tipărește la Socce.

14. *Apărarea națională*. București. Apare zilnic de la 15 ianuarie 1900 la 9 februarie 1903. De la 2 ianuarie la 2 iunie 1900 a fost director Bogdan Petriceicu Hasdeu.

II. EDIȚII

15. Principatele dunărene. Din „Călătoriile în Orient” de d.M.S. Girardin. Romania I, 3—4 (2 și 9 dec. 1858) p. 17—19 și 27—31.

16. Alexandru Hotineanu [D-un român din Basarabia = Al. Hasdeu] *Epistola către Românii*, Romania, I, 1 (1859), p. 3—5 (Politica). Hasdeu adnotează.

17. Pomelnicul domnilor Moldovei de Mitropolitul Dosoftei. FoStoR, I (1859), p. 43—48, 51—62 (Analistica)

18. Iohann Schlitberger și călătoriile sale. I, Resăritul. FoStoR. I (1859), p. 39—43, 57—61 (Literatura storiei)

19. Ivonia cel viteaz. [Fragment din analele căzăcești a lui Leontiu Bobolinski]. FoILit. I, 1—2 (1860), p. 8—16, 33—39

20. Vlad Dracu Vv [Povestirea unui contipureanu eniceriu de neam leahu și părtașiu în împregiurările]. FoILit I, 2 (1860) p. 42—45.

21. Versurile Mitropolitului Dositeu către Ioachim, patriarcu de Moscva, din 1681. FoILit 1, 3 (1860), p. 76—77.

22. Sofisme economice. De Fredericu Bastiat [I. Bielsiugu și lipsa; II. Pedeca —, isvoru], FoILit I, 3, 4, 5, (1860), p. 87—92, 113—117, 156—159 [Va urma].

23. Chronicon putnense. AtenRom-Iași, mai-iunie 1861, p. 1—8.

24. Legînda sintei Parasceve, patroanei Esiului, de Mitropolitul Dosoteiu. Din Moldova. I. 5 (1862), p. 65—68 (Bibliologia).

25. Legînda sintei Parasceva, patroanei Esiului, de Mitropolitul Varlaam. Din Moldova, II, 7 (1862), p. 1—7 (Bibliologia).

26. Scurtă și adevărată povestire despre luarea Terovanei sa Hesdinului despre lupta de la Renty, și despre toate cele cu schimbări de noroc petrecute între Imperiali și Franci pînă la acest an 1555, de Marchezele Iacob Basilic, Despota Samosului. Din Moldova, II, 9 (1863), p. 45—48; Lumina, II, 10 (1863), p. 73—76, III 15 (1863), p. 37—42. (Bibliologia).

Cuprinde: Comîntarul: 1. Bibliografia opului. 2. Un episod din viața lui Despota. 3. Despota quasi catolic. 4. Locul scrierei opului. 5. Părerea lui Albinus despre autorul opului. 6. Despota ca dialogist. 7. Veracitatea lui Despota. 8. Enric II, Carol V, Filip II Emanuel Filibert. 9. Resbelul de la Sienna. 10. Cestiunea libertății grece. 11. Castaldo. 12. Călărașii negri. 13. Resbelul tunetan. 11. Filosofiea genealogiei. [Trad. textului e făcută de P. Rașcanu „escelintele meu elev”, p. 45].

Opusculul latin al lui Despota, mai în urmă domn moldovenesc asupra resbelului franco-german, la care luase el însuși parte între generali, Bruxella 1555. Luarea Terovanei și Hesdinului. Arhist. II (1865) p. 70—76. (Trad. Peatru Rășcanu corrésă de Hasdeu).

27. Din scrierile lui Amfilochie episcopul Hotinului. Lumina III, 16 (1863), p. 58—62 (Bibliologia).

Cuprinde : Despre origina romană a palmei domnești din Moldova ; Pentru măsurile care să obicinuesc în gheometria practică.

28. Descrierea Moldovei și Muntenii în versuri polone, de Miron Costin ; de pe manuscrisul autograf din 1684, tradusă și comentată. Lumina III, 18 (1863), p. 81—85 [Neterminat].

Cuprinde : Precuvintarea traducătorului. 1. Traducerea. Despre poporul Moldovei și al Terrii Românești.

29. Resboiul germano-danese. Aghiuiță, I, 5 (1863) p. [35—36] [Trad. din „The Punch”]

30. Epistola amoroasă a unui sergent maior, comunicată de d. V[ell]ison „amic din Brăila”. Aghiuiță I, 5 (1863) [p. 36—37].

31. Adrian Huart. O politică fotografică. Aghiuiță I (1863), p. 52—54.

32. Luca Cîrje, Discurs către regele polon Sigismund I, 1523, Cracovia, ArhIst. I, 1 (1864), p. 9—13 [Traducere].

33. Sommer, Vita Iacobi Despota Moldavorum Reguli, Witeberge 1587. [Genealogia Eraclizilor]. ArhIst. I, 1 (1864) p. 98—100 [Trad.]

34. Voyages et ambassades de Messire Guillebert de Lannoy en 1399—1450. Mons 1840. ArhIst I, 1 (1864), p. 129—130 [Trad.]

35. De la Neuville, Relation curieuse et nouvelle de Moscovie... Paris 1698. ArhIst. I, 1 (1864), p. 137—139 [Trad.]

36. Charrière, Negociations de la France dans le Levant, t. 2 și 3 ArhIst I, 1 (1864), p. 145—152 [Trad.]

37. Costin Miron, Ierarchia senatoriale și districtuale a Moldovei și a Terrei Românești. ArhIst. I, 1 (1865), p. 159—172 [Trad.]

38. [Iezuitul Rafaale Skrzynecki povestește încercările Vistiernicului Brutti de a introduce catolicismul în Moldova]. ArhIst. I. 1 (1865), p. 174—175 [Trad.]

39. Joachim Bielski [Describe moartea boierului moldovean Brutti] ArhIst. I, 1 (1865), p. 175 [Trad.]

40. J. Essler — G. Ubelin, Tabula moderna Sarmatiae ... et Valachie, 1513. ArhIst. I, 1 (1865), p. 178—179 [Trad.]

41. [Ioannes Leunclavius despre moartea lui Despot Vodă] ArhIst. I, 1 (1865), p. 179—180 [Trad. și text lat.]

42. Resmi-Ahmed-Efendi [Călătorie în Moldova, 1763]. ArhIst. I 1 (1865), p. 183 [Trad.]

43. Lord Baltimore [Călătorie în Moldova, 1764]. ArhIst. I 1 (1865) p. 183—184 [Trad.]

44. Constantin Mihalovicz de Ostrovița [Expediția lui Mohamed II]. ArhIst. I, 2 (1865) p. 8—11 [Text pol. și trad.]

45. Philippe d'Avril, Petrecerea sa în Iași la Constantin Cantemir din „Voyage entre pris pour découvrir un nouveau chemin à la Chine”, Paris, 1692, ArhIst. I, 2 (1865) p. 12—18 [Text fr. și trad.]

46. Prilsius [Przyluski] Leges seu statuta a Privilegia Regni Poloniae, 1553. ArhIst I, 2 (1865) p. 23—26. [Text lat. și trad.]

47. Arcana seculi XVI. Huberti Langueti Epistolae secretae ad Augustum Saxoniem ducem, Halae 1699. ArhIst. I, 2 (1865), p. 29—31 [Text lat. și trad.]

48. Hodja-Efendi Saad-ad-Edin [Despre lupta de la Valea Albă] ArhIst I, 2 (1865) p. 31—35 [Text ital. și trad.]

49. Matei Miechovski [Povestește faptele lui Ștefan cel Mare] ArhIst I, 2 (1865) p. 35—46 [text lat. și trad.]

50. Istoria monastirii catolice de la Tergoviște începînd de la timpii cei mai depărtați și pînă la jumătatea secolului trecut, redeală după documente scrise și monumentale [Protocollum Provinciae Bulgariae et Walachiae. Conventus Tergovistiensis ad S. Franciscum S. stigmatibus insignitum]. ArhIst I, 2 (1865), p. 46—54. [text lat. și trad.]

51. Andrea Cambini, *Libro della origine de Turchi et imperio delli Otomani*, Firenze 1537. [Lupta de la Chilia și Cetatea Albă cu Baiazid II] ArhIst I, 2 (1865) p. 55—59 [text ital. și trad.]
52. [Călătoria Patriarhului Macarie al Antiohiei în țara noastră relatată de Arhidiaconul Paul de Alepp. ArhIst I, 2 (1865) p. 59—111 [Trad. după Belfour]
53. [Învățăturile lui Neagoe Basarab Voevod către fiul său Teodosie]. ArhIst I, 2 (1865), p. 111—116, 120—132.
54. Abbate Rugiero, *Relatione copiosissima del Regno di Polonia*. 1568. ArhIst, I, 2 (1865) p. 116—117. [Text ital. și trad.]
55. [Vieața și traiul sfinției sale părintelui nostru Nifon, patriarhul Țarigradului, care a strălucit în multe patime și ispite în Țarigrad și în Țara Muntenescă, scrisă de Kyr Gavril Protul, adică mai marele Svetagorei]. ArhIst. I, 2 (1865), p. 132—150.
56. Martin Bielski [Arta militară la popoarele moderne]. ArhIst. I, 2 (1865), p. 161—170 [Text. pol. și trad.]
57. Stalislav Gorski, [Tratatul dintre Moldova și Polonia, 1509] ArhIst. I, 2 (1965), 184—187 [Text lat. și trad.]
58. *Estracte din cronica polono-litvană a lui Matei Strykowski. Intre 1540—1580.* ArhIst II (1865) p. 5—11 [15 fragm. text pol. și trad.]
59. *Estracte din cronica polonă a lui Ioachim Jerlicz. 1640—1673.* ArhIst. II (1965), p. 11—17. [10 fragm. text pol. și trad.]
60. *Relațiunea rabinului ovreesc Benjamin [de Tudella] despre Românii din Macedonia. Către 1170.* ArhIst. II (1865), p. 25.
61. *Relațiunea lui Paul Giovio despre aventurile domnului moldovenesc Petru Rareș. Înainte de 1547.* ArhIst. II (1863) p. 26—43 [Text lat. și trad.]
62. *Din călătoria ierodiaconului rusesc Zosima către Săntecele locuri prin Moldova, 1420.* ArhIst. II (1865), p. 49 [Text rus și trad.]
63. *Viața lui Maxim, Mitropolitul Munteniei. După 1516.* ArhIst II (1865). [Text srb și trad.]
64. *O scriere de filosofie morală în limba română. Adrianopole, înainte de 1698.* [D. Cantemir, *Divanul sau gilceava înțeleptului cu lumea..*], ArhIst II (1865) p. 81—170. [Ed. adnotată].
65. *Tractatul lui Neagoe Basaraba despre arta militară.* BullInsp Pub. sept. 1865, p. 76—80 [Extrase din „Învățături”]
66. *Cele mai vechie poezii satirice în limba română [scoase din manuscris, de Miron Costin, Vieața lumii], Satyrul, I, 10 (10 april 1866) [Semnează : Wang-pon-ki] Repr. Familia, V, 37 (1869), p. 439—441 [„Vieața lumii” și „Stihuri împotriva zavistiei”].*
67. [Cronica Moldo-Polonă]. *Cronica cea mai vechie a Moldovei redactată ex-officio de călugării de la mănăstirea Putna în intervalul dintre anii 1466—1552, tradusă în 1566 în limba polonă, adăusă cu narațiunea evenimentelor petrecute între 1552—1566 și însoțită de o notiță statistică asupra Moldovei.* ArhIst, II (1867) p. 5—34 [Text pol. și trad.]
68. *Materialuri pentru istoria coloniilor române în Galilia. Dissertațiuni și documente.*
[a] *Dissertațiunea contelui Alexandru Stadnicki despre satele române în Galiția (O wsiach takzwanyen Woloskich, Lwów, 1848).* ArhIst. IV (1868), p. 3—35. [Text pol. și trad.] Repr. FoSoFocM, II, 2—5 (mai—aug. 1871) p. 73—116.
[b] *Codicele diplomatic alu coloniilor române din Galiția, ca appendice la dissertațiunea contelui Alexandru Stadnicki (Zbiór dokumentów tyuczacych sie wsi woloskich na półnoeonym stoku Karpat i wójtostw w tychze wsiach ; jako allegat do rezprawy o wsiach tak zwanych woloskich).* ArhIst IV (1868), p. 37—120 [text pol. și trad.]
- Cuprinde : Swiniacz sau Zwiniacz, Rowien pe Okoliszczce. Revisiunea fiscală. Ternowa de sus și Ternowa de jos, Korosno, Koroscienska Wola, Boberka, Dwernik și Polana, Nano-wa, Berchi, Polawa, Ustezyxi sau Strwiazek.
69. *Spătarul Milescu despre folosința studiilor istorice. Traian II, 12 (5 febr. 1870) p. 47—48 [Fragm. trad. din Chrysmologium]*
70. *Estracte din Acatistul mitropolitului Dositei din 1673.* ColTra. I, nr. 10, 11, 12 (aprilie 1870), (Archiv filologic. Spice pentru limba română).
71. *Estracte din Cazania mitropolitului Varlaam din 1643.* ColTra I, nr. 15—44 (23 aprilie — 6 septembrie 1870). (Archiv filologic. Spice pentru limba română).

72. Psalmul 77 din Coressi. FoSocRom. I, 2 (mai 1870) p. 62—68
73. Extracte din Psaltirea versificată a mitropolitului Dositei din 1673. ColTra I, nr. 44—61 (sept. — dec. 1870) (Filologia).
74. Alesandru-Petriciceiu Hasdeu. *Domnia Arnăutului. Nuvela istorica cu portretul și biografia autorului*, de Iosif Vulcan, București, Tip. Curții, 1872, XII + 29 p. [Prefața de B.P.H.]
75. Citeva portrete din secolul XVII. ColTra IV, 1 (1 ian. 1873) p. 15 [Vieți de sfinți de Dosoftei].
76. *Psaltirea publicată românește la 1577 de Diaconul Coresi. Reprodușă cu un studiu bibliografic și un glosar comparativ* de B. Petriceiu-Hasdeu. Tomul I. Textul, București, Tip. Acad. Rom., 1881, IV, + 444 + 66 p. (Ediția Academiei Române).
77. Zilot Românul, *Înainte de Tudor Vladimirescu, O cronică inedită a Terei Românești dintre 1800—1821*, scrisă în versuri și în proză sub pseudonimul de Zilot Românul, ColTra, IX (1882), p. 266—303, 321—330, 490—518, 536—543; X (1883) p. 89—94, 121—136, 348—363.
- Zilot Românul, *O privire sintetică asupra ultimei cronice române din epoca Fanarioșilor*, ColTra, X (1883), p. 385—405. [Formează p. V — XXV din ed. separată].
- Zilot Românul, *Ultima cronică română din epoca Fanarioșilor* reproducă după manuscrisul din Arhiva Statului din București, cu o introducere de B. P. Hasdeu, București, Tip. Acad. Rom. 1884, XIV + 118 p. (Înainte de Tudor Vladimirescu, 1800—1821).
78. *Anonymus Lugoshienis. Cel mai vechiu dicționar al limbei române*, după manuscrisul din Biblioteca Universității din Pesta. ColTra X (1883) p. 406—429 (va urma) — Rev-IAF VI (1891) p. 1—48.
79. *Oeuvres posthumes* de Julie B. P. Hasdeu. Bourgeois d'avril. Fantaisies et rêves. Avec une introduction par Le C-te Angelo de Gubernatis. Paris — Bucarest, 1889, XLVIII + 237 p. [Avant-propos de B. P. Hasdeu, datat 1 martie 1889, p. VII — XII, *Un portrait ca postfață și La Doina de Roumains, Origines du génie poétique des peuples romans A mon ami. M. Louis Leger* ca apendice de B. P. Hasdeu, p. 207—226]
80. *Oeuvres posthumes* de Julie B. P. Hasdeu. Chevalerie, Confidences et Canevas. Précédé d'une lettre et d'une notice par M. Emile Boutroux et Louis Leger. Paris — Bucarest, 1890, XXXI + 287 p. [Préface datată 1 iunie 1889]; *Un autographe, L'Atavisme, dédié à MM. Paul Janet et Th. Ribot, Thadée Hasdeu (Tadeus Hyždeu) Alexandru Hasdeu (Александръ Гиждеу)* de B. P. Hasdeu, cu reproduceri din operele lor p. 217—282]
81. *Oeuvres posthumes* de Julie B. P. Hasdeu. Théâtre. Légendes et Contes. Paris — Bucarest, 1890, XVI + 382 p. [Préface datată 14 noembrie 1889, p. IX — XIII, și note la p. 73—76, 334—338, 370—365]

III. LITERATURA

1. Versuri

a) Originale

82. Muza FoILit. I, 4 (iunie 1860) p. 117.
83. Cătră*** FoILit I, 5 (iulie 1860) p. 137.
84. Noaptea toată. FoILit, I, 5 (iulie 1860) p. 159—160.
85. Ștefan cel Mare și Hatmanul Arbure, AtenRom-Iași, mai — iunie 1861, p. 60; Lumina III, 13—44 (1863), p. 27.
86. Iveala și visul. AtenRom-Iași, sept.-oct. 1861 p. 188—189.
87. Ionașcu-Vodă (1574) Baladă. Din Moldova, I, 1 (1862) p. 12 *Poezie*, 1873, p. 125—126.
88. Femeia Inecată. Fabulă. Din Moldova I, 2 (1862) p. 27—28; ColTra III, 11/121 (13 martie 1872), *Poezie*, 1873, p. 122—124.
89. Portretul. Baladă, Din Moldova, I, 3 (1862) p. 43. ColTra III, 13 (26 martie 1872) p. 97; *Poezie*, 1873, p. 35—36.
90. In memoria Rasei Cho.. ska. Din Moldova, I, 3 (1862) p. 43.
91. Rîvna. Băietul. Din Moldova, I, 4 (1862), p. 45.
92. Sonet către Luca Stoici. Din Moldova, I, 4 (1862), p. 49.

93. La deschiderea Reuniunii Române de Leptură de la Cernăuți. Din Moldova, I, 5 (1862), p. 74—76.
94. Adevăratul poet. Din Moldova, II, 7 (1863) p. 9—10.
95. Testamentul poetului. Din Moldova, II, 7 (1863), p. 10—11.
96. Idealul poetului. Lumina, II, 10 (1863) p. 61—63 .
97. La Lenora ***. Lumina II, 10 (1863), p. 63.
98. Ștefan Tomșa Vodă și Vornicul Ion Moțoc, în prinsoare la Leopole (1564). Lumina II, 12 (1863), p. 84—85.
99. Dragostea (La Clara W-berg). Lumina III, 13—14 (1863) p. 23—26; Aghiută II, 22 (1864) p. 171—173; *Dragostea*.
100. La Victoria. Lumina III, 13—14 (1863) p. 27.
101. Bradul. Lumina III, 17 (1863) p. 80, Aghiută II, 24 (1864) p. 182; ColTra. III, 17/127, 24 aprilie 1872), p. 134, *Poezie*, 1873, p. 119—121; Familia XXX. 3 (16/28 iunie 1894), p. 25.
102. Un tablou flamand. Lumina III, 17 (1863) p. 80, ColTra. III, 18 (1 mai 1872) p. 141; *Poezie*, 1873, p. 107—108.
103. Lupii, oile și ciinii. Aghiută I, 3 (1863), p. 21—23 (semnat Ghimpu ColTra III 4/114 (24 ian. 1872), *Poezie*, 1873, p. 116—118: *Ciinii și lupii. Fabulă*).
104. Zinca. Aghiută I, 8 (1863), p. 63.
105. Anchete. Un vis. Aghiută II, 11 (16 ianuarie 1864) p. 81—82.
106. Epitaful D. lui Oteteleșanu. Aghiută II, 11 (1864) p. 83.
107. Evlavia. Aghiută II, 13 (6 februarie 1864), p. 97—98.
108. D. Cogălniceanu, Aghiută II, 14 (13 februarie 1864) p. 111.
109. O doamnă postumă. Aghiută II, 15 (20 febr. 1864) p. 113.
110. [Versuri fără titlu.] După citirea articolului d. lui Panc „Dreptul intrunirii”. Românul de la 18 februarie. Aghiută II, 15 (1864), p. 115—116.
111. Către o doamnă de 39 ani. Aghiută II, 16 (1864) p. 124.
112. Drumul de fer. Aghiută II, 17 (5 martie 1864) p. 129.
113. Odă la plecarea d-lui Botez-Florescu supranumit „Tololoi” Aghiută II, 17 (1864), p. 131.
114. Fragment din ședința nocturnă din 5 martie. Aghiută II 18 (12 martie 1864) p. 137.
115. Apărarea națiunii ovrești, descântată de avocatul sau fără plată Aghiută (Dedic. d-lor Moise-Cilibiu și Costafor). Aghiută, II, 1 (1864) p. 138.
116. Către T*** (Parodie după Alecsandri). Aghiută II, 18 (1864) p. 138—139.
117. Extract din albumul unei cățelușe (Din „Romisches Declamatorium”) Aghiută. II, 18 (1864) p. 139.
118. Trei-spre-zece! (O baladă în genul lui Schiller). Aghiută II, 18 (1864) p. 143—144.
119. Conjurațiunea lui Fiasco. Epopee în 156 de versuri. Aghiută II, 19 (1864). p. 148—150.
120. Iartă nouă greșelele noastre ... Aghiută II, 20 (1864) p. 156.
121. Doina mea. Aghiută II, 22 (9 aprilie 1864) p. 169.
122. Un tablou de familie. Aghiută II, 24 (3 mai 1864) p. 181.
123. O poezie în stilul d-șoarei Dunca. Aghiută, II, 24 (1864) p. 182.
124. La amicul meu San-huang-ki, Satyrul, I, 5 (6 martie 1866) [semnată: Puang-hon-ki] Familia V 29 (1869) p. 338—339; *Amicul meu N. Nicolescu*; *Poezie*, 1873 p. 138—140; *Lui N. Nicolescu*.
125. La Iulia, Satyrul, I, 10 (10 aprilie 1866): Familia V, 1 (1869) p. 3; ColTra III, 2/42 (10 ian. 1872) p. 9; *Poezie*, 1873, p. 6—9.
126. Dedicățiunea: Soției mele Iulia Petriceicu Hajdeu. *Răzvan și Vidra*, ed. III, București, 1869, p. V—VI.

127. — Oda la boiari. *Românul*, 18 febr. 1869; *Familia* V, 9 (1869), p. 98—100.
— Oda la boeri, 1848—1869, de B. Petriceicu-Iljișeu. București, Tip. C. A. Rosetti, 1869, 14 p. [Cu o scrisoare introductivă ironică] Repr. în *ColTra* I, 23 (28 martie 1870: *Oda la boeri*. 1848—1870. *Poezie*, 1873, p. 48—55; *Oda la ciocoi*.
128. Astăzi, Traian I, 60 (25 sept. 1869) p. 244; *FoSocRom* II, 2—5 (mai — aug. 1871) p. 148—149.
129. Congiuarațiunea leproșilor. Traian I, 97 (31 dec. 1869), p. 391—392; *ColTra* II, 20/82 (24 mai 1871) p. 75; Complotul bubei (Se dedică d-lor Costaforu, Mavrogeni, Maiorescu, Negruzzi, Pogorû etc. etc.) *Poezie*, 1873, p. 37—45.
130. Sărăcia. *ColTra* I, 14 (20 aprilie 1870) p. 4; *Poezie* 1873 p. 59—61.
131. Vornicul Iancu Moțoc. Baladă din secolul XVI. *ColTra*. I, 16 (30 aprilie 1870) p. 2—3, *Poezie*, 1873, p. 62—65.
132. Ștefan și Radu (1474), Cîntec bătrînesc. *ColTra* I, 41 (23 august 1870) p. 2—3 — *RevNouă* I, 15 (15 aprilie 1888) p. 169—171. complet refăcut și adăos; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 160—166.
133. Dorul. *ColTra* I, 52 (19 oct. 1870) p.4; *Poezie*, 1873, p. 56—58.
134. Luntrea. *ColTra* I, 53 (25 oct. 1870) p. 2; *Poezie*, 1873, p. 66—67.
135. Muntele și valea. *ColTra* I, 55 (9 noiembrie 1870); *Poezie* 1873, p. 33—34.
136. Frunzele *ColTra* II, 7/69 (15 febr. 1871) *Poezie*, 1873, p.1—2. *FoSocRom* II, 2—5 (mai — aug. 1871) p. 149; *Familia* XXX, 1 (2/14 ian. 1894) p. 2.
137. Severinul. Podul lui Traian — Turnul lui Sever — Corul de pe un vassu-aburu italian. Închinat națiunii italiene pentru ziua intrării M. S. Regelui Victor-Emanuele în Roma. Dialog. *FoSocRom*. II, 1 (aprilie 1871), p. 19—26; *ColTra*. II, 13/75 (28 martie 1871). *Poezie*, 1873, p. 10—22; *ApNaț* III, 75 (4 aprilie 1902): *Pan-latinismul în România*. *Oda româno-italiană* „Severin”.
138. La craniul lui Mihai cel Viteaz. *FoSocRom* II, 2—5 (mai — aug. 1871) p. 147—148; *ColTra* II, 31/93 (23 aug. 1871) *Familia*, 1878, p. 9; *Poezie*, 1873, p. 3—5 „*Cranul* . . .”.
139. Femeia cu câțelul. Fabulă, *ColTra* II, 32/94 (30 august 1871 *FoSocRom* II, 2—5 (mai — aug. 1871) p. 154; *Poezie*, 1873, p. 26—27.
140. Eu și ea. După Gablitz. *ConvLit*. V (1871), p. 168 [Semnat M. I. Elias]. *ColTra* II, nr. 30 (11 august 1871). [V. și nr. 272]
141. Viersul. *ColTra* III, 15 (10 aprilie 1872); *Transacțiuni literare*, 1872, p. 118; *Poezie* 1873, p. 23—25.
142. După bătălie. *ColTra* III, 20 (15 mai 1872) p. 159; *Poezie* 1873, p. 109—110.
143. Lilica. *ColTra* III, 28 (1 aug. 1872) p. 217. *Poezie*, 1873, p. 46—47.
144. Magda lui Arbure. Balada. *ColTra* III, 34 (1 dec. 1872), p. 313; *Poezie*, 1873, p. 132—134; *Familia*, X, 26 (30 iunie 1874) p. 301 *Amicul copiilor*, IV, 7 (oct. 1894) p. 200—201.
145. *Poezie* de B. Petriceicu Hasdeu, București, Tip. Laboratorilor români, 1873, IV + 141 p.
- Cuprinde: Frunzele. Craniul lui Mihai Viteazul. La Julia. Severin. Podul lui Traian — Turnul lui Sever — Corul de pe un vas abur italian — Viersul — Femeia cu câțelul. Fabulă — La România — Muntele și valea — Portretul — Baladă — Complotul bubei — Lilica — Oda la ciocoi — Dorul — Sărăcia — Vornicul Iancu Moțoc. Baladă din secolul XVI. Luntrea — Codrul, 1580 (Intrind cu actual II în drama *Răsvan și Vidra*, acest episod formează totodată un poem cu totul separat). Tabloul flamand. Baladă — După bătălie. Fragment — Ovidiu la gurile Dunării. Tristia, lib. III, eleg. 10 — Cîinii și lupii. Fabulă Bradul — Femeia înecată. Fabula — Ionașcu Vodă (1574). Baladă. — Ciocirlia — Darul Dunării — Din Ovidiu, *Pontica* III, 8 — Magda lui Arbure. Balada — În aprilie. Fragment — Lui N. Nicoleanu. 1866.
146. La noi. *ConvLit* IX (1875) p. 441 [Semnat: P. A. Calescu]
147. Să vorbim românește! *Amicul familiei* II (13/25 noiembrie 1879), p. 94—95 [Din „Trei crai de la răsărit”].
148. Carmen Sylva. *Familia*, 1882, p. 420 [după *Românul*].
149. Mater Dolorosa. *RevNouă* I, 2 (15 ian. 1888) p. 76. *Amicul copiilor*, V, 5 (aug. 1892) p. 159; *Sarcasm și ideal*, 1897 p. 159.
150. Din Iearnă. *RevNouă* I, 3 (15 febr. 1888) p. 103, *Amicul copiilor* I, 13 (oct. 1891) p. 306; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 154; (*Alb și negru*).

151. Multiplicamini. Baladă realistă. RevNoua I, 4 (15 martie 1888) p. 149; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 155—157.
152. Așteptind, Rev. Noua II, 3 (15 martie 1889), p. 88—94; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 170—178.
153. La casa de nebuni. RevNoua II, 8 (15 august 1889), p. 287—291; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 179—186.
154. Gaudeamus. RevNoua, II, 9 (15 sept. 1889) p. 335—336; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 168—169.
155. Fabulă. RevNoua III, 2 (15 mai 1890) p. 62.
156. Dămnzeu. RevNoua VII, 3 (dec. 1894) p. 83—89; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 193—201.

b) Traduceri

157. Din Propertius. Aghiuță I, 5 (1863) p. [39].
158. Ovidiu la gurile Dunării (*Tristia*, Lib. III, eleg. 10). ColTra III, 29 (15 aug. 1872) p. 233; ConvLit VI (1872) p. 430—431; *Ist. critică* în ColTra III, 34 (1 dec. 1872) p. 318—319; *Poezie*, 1873 p. 111—115; *Familia*, IX (15/31 august 1873) p. 369—370; ConvLit XXV (1892) p. 956—959.
159. Darul Dunării (Din Ovidiu, *Pontice* III, 8) ColTra. III, 30 (1 sept. 1872) p. 249; *Ist. critică* în ColTra III. 34 (1 dec. 1872) p. 319, *Poezie*, 1873, p. 129—131.
160. Iulia Hasdeu, *Cintecul de leagăn*. Tradus din franțuzește de B. P. Hasdeu. RevNoua IV, 11—12 (febr.-mart. 1892) p. 512; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 188—192.

2. PROZA LITERARĂ

a) Originală

161. Duda Mamuca. Din memoriile unui student. Din Moldava, II, 9 (1863) p. 38—44; *Lumina*, II, 10 (1863) p. 49—55, II, p. 76—81; III, 13—14 (1863) p. 28—32; 15 p. 42—46; 18 p. 85—95; 19 p. 1—7.
162. Micuța. Trei zile și trei nopți din viața unui student. Aghiuță II (1864) nr. 15 p. 116—119, 16 p. 124—127; 17 p. 131—135, 18 p. 139—143; 19 p. 150—152; 20 p. 157—160; 21 p. 164—168.
- Micuța, Trei zile și trei nopți din viața unui student de Bogdan Petriceicu-Hajdeu, București, Tip. Cesar Bolliac, 1864, 102 p. (Povești d-ale lui Aghiuță).
- Epoca literară, I, nr. 2, 3, 4 (aprilie — mai 1896).
163. Copilăriele lui Iancu Moțoc. Partea I din romanul istoric *Viața unui boieriu*. Epizodul I Ursita. Buciumul, 1864, nr. 246, 247, 248, 249, 251, 252, 253, 255, 256, 258, 260, 264, 266, 268, 271 Epizodul II, Procopsca, Cap. I „În care se arată gravele preocupări ale lui Bogdan Vodă” „Buciumul, 25 aug. 1864, nr. 274 [Neterminat].
- Ursita. Nuvelă istorică. RevLiSt nr. 2, 3, 4 (martie — mai 1876) p. 83—121, 183—234 279—292.
164. Modeluri de felicitări cu anul nou. Aghiuță I, 9 (1 ian. 1864) p. 65—66.
165. Studii financiare. Corespondența particulară a „Românului” Anunciuri. Aghiuță II, 10 (1864), p. 75—76.
166. Cum m-am însurat eu. Nuvela de modă. Aghiuță II, 10 (1864) p. 77—79 [Extras din „Umoristul”]
167. Ceva despre ornice. Aghiuță II, 11 (1864), p. 82.
168. Năpasta, Aghiuță II, 11 (1864), p. 86—87.
169. Un tip bucureștean. Aghiuță II, 23 (1864) p. 176—177.
170. Domnul Nae, Satyrul, I, 16 (5 iunie 1866) [Semnat: Wang-pon-ki].
171. Povestea crinului. RevNoua, I, 11 (15 noiembrie 1888) p. 414—419; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 7—18.
172. Oamenii dracului. Legendă. RevNoua, I (dec 1889—1890) p. 438—440; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 1—6.

b) Traduceri

173. Cățelul tărcat. Roman în două tomuri. Aghiuță II, 14 (13 februarie 1864) p. 105—107 [Prelucrare].

174. Un prinț în lumea cinilor; Cei trei urși, Mama mea, Istoria lui Iosif, Prelucrate din englezește și franțuzește pentru mica bibliotecă ilustrată pentru copii, 1875.

3. TEATRU

175. Istoria modernă a patriișilor romani alcătuită după documentele și actele oficiale cuprinse în coloanele repozatei Gazeta de Moldavia. Romanii, I 4 (9 dec. 1858) p. 25—27 (Dialog satiric).

176. Repozatul Postelnic. Tragedia istorică într-un act. Din Moldova I, 6 (1862) p. 81—96 [Postelnicul Șerpe].

177. Votul universale. O scenă obscenă. Aghiuță I, 4 (1863) p. 26—27.

178. Constrângerea corporale. O istorie de tot nouă deși de mult cunoscută. Aghiuță I, 7 (1863) p. 49—51.

179. Neviolabilitatea domiciliului și asigurarea libertății personale. Aghiuță I, 8 (1863) p. 57—58.

180. Răsvan Vodă. Dramă istorică în 5 acte în versuri. Perseverența, I nr. 6—33 (23 martie — 29 iunie 1867).

Ed. II, București, Tip. Lucrătorilor asociați, 1867, III + 152 p. [Unele exemplare: „revăzută și adausă cu arii românești de D. Flechtenmacher”].

Răsvan și Vidra. Poemă dramatică în cinci canturi de B. Petriceicu Hașdeu. Edițiunea III revăzută. București, Tip. Lucr. Asoc. 1869, VI + 186 p.

Cu o introducere de P. P. Carp, București, Sococ, 1895, 203 p.

181. Domnița Rosanda, Dramă în 5 acte. Familia IV (1868) p. 267, 278, 290, 338, 350, 362, 420, 432. RevNoua, VII, 10—10 (iulie-aug. 1895) p. 367—390: Femcea. Schiță dramatică în 5 acte. Reprodusă în *Sarcasm și Ideal*, 1897, p. 86—145.

182. Ortho-nerozia. Comedia originală în trei acte. ColTra. II, nr. 43/105—48/110 (15 noiembrie — 22 dec. 1871) III, nr. 2, 3, 6, 9, 12 (1872) p. 11—12, 23, 46, 70—71, 93—94. Reprodusă sub titlul

Trei crai de la răsărit. Comedie în 2 acte de B. P. Hașdeu, București, Noua Tip. Naț., 1879, IX + 63 p.

Familia XXI, 21—23 (19/31 mai — 9/21 iunie 1885) p. 230—233, 242—246, 253—255, 266—270.

Limba Românească. Familia 1879, p. 34 [Fragment din „Trei crai de la răsărit”].

IV. ISTORIE LITERARA

1. Studii și note

183. Cintece ostășești ale Moldovei. FoILit I, 1 (martie — 1860) p. 3—4.

184. Litertura. FoILit I, 1 (martie 1860) p. 16—18 (Leleweil despre literatură).

185. Varietări literare — Ionvia. Tribuna română, Iași, nr. din 20 și 30 aprilie 4, 11, 14 și 18 mai, 8 și 29 iunie 1861.

186. Precuvintare. Din Moldova, I, 1 (1862) p. 1.

187. (Corespondență rusofilă și românofobă). Din Moldova I, 5 (1862), p. 80 [Răspuns lui Andrei Pretorian].

188. A propos de scrierea d-lui C. Negruzzi. Lumina II, 10 (1863), p. 57—59 (Polemica) [va urma].

189. [Corespondență cu cititorii și abonații]. Lumina II, 10 (1863), p. 72.

190. Mișcarea literelor în Eși. Lumina II, 12 (1863) p. 89—104. III, 13—14 (1863), p. 1—16, 16 p. 50—58 (Literatura) [va urma].

191. Tutti frutti [Răspuns la adresa din 18 aprilie 1863 a Comitetului de Inspecție al Școalelor din România]. Lumina III, 15 (1863) p. 47—48.

192. Apărarea redactorului în procesul de presă intentat „Luminii” de către d. procuror al Curții criminale, pentru epizodul Emilii înșirat în romanțul „Duduca Mamuca”, pronunțată în 3 iunie 1863. Lumina III, 17 (1863), p. 65—74.

193. [Articol în legătură cu împlinirea unei luni de apariție a ziarului]. Aghiuță I, 4 (24 noiembrie 1863) p. 25.

194. Bibliografie. Aghiuță I, 5 (1 dec. 1863), p. [33] [Reproduce trei păreri despre Hașdeu].

195. Buletinul amoriului. Aghiuță I, 5 (1863), p. [37—38] [Se ocupă de amoruri tragice relatate de „Gazeta Tribunalului” redactată de Aristide Pascal].
196. [O listă de abonați noi din Brăila pentru ziar]. Aghiuță I, 5 (1863) p. [39].
197. Un poet de la Ploești. Aghiuță I, 6 (1863) p. 46—47. [”Reforma” lui Valentinianu și o poezie despre Andrei Mureșianu de Zaharia Antineanu].
198. Scumpilor lectori, Aghiuță I, 7 (15 dec. 1863) p. 49. [Roagă să-și plătească abonamentele ca să se poată face umor].
199. D. Aricescu umorist. Aghiuță I, 8 (22 dec. 1863) p. 61 [A. e umorist fără să știe].
200. Almanachiada. Aghiuță I, 8 (22 dec. 1863) p. 63 [Extrase din „Almanach de la Littérature et des beaux arts”, „Almanach lunaire pour 1864” și „Almanach du Charrivari pour 1864”].
201. Ceia ce-mi place ! Aghiuță II, 10 (1864), p. 76—77. [O broșură Xanta].
202. Satisfacțiuni. Aghiuță II, 10 (1864) p. 79 [Artistele să nu se supere pe caricaturile ce li se fac].
203. Cilibi-Moise. Aghiuță II, 11 (1864) p. 84.
204. [Cîteva observații relative la teatrul german din sala Bossel]. Aghiuță II, 12 (1864) p. 92.
205. Ziaristica de peste Milcov. Aghiuță II, 12 (1864) p. 92—93. [„Tribuna română” a lui N. Ionescu].
206. Avis [în legătură cu abonamentele], Aghiuță II, 12 (1864) p. 97.
207. [O înștiințare pentru : Focșa, căpitan Algiu, A. Basarabescu, M. Marghiloman și Vellison]. Aghiuță II, 13 (16 febr. 1864) p. 97.
208. Bacon și ministeriul. Aghiuță II, 13 (1864) p. 98.
209. Un castel afurisit. Aghiuță II, 13 (1864), p. 98—99 [Despre teatrul lui Millo și Opera].
210. [Cite ceva despre : felul cum scrie d-ra Dunca : cartea XII din legile indiene : „Convențiunea” și ovreii : garda națională și aducerea rămășițelor pămîntești ale lui N. Bălcescu]. Aghiuță II 13 (1864), p. 101—102.
211. Studii engleze. Aghiuță II, 15 (1864), p. 114—115.
212. [Bălănescu—Rosetti și „Maria di Rohan” pe scena Operei] Aghiuță II, 16 (1863), p. 124.
213. [Anunțurile noastre ; o poezie a lui Bolintineanu : cameristul lui Oteteleșeanu și călătoria în țările noastre a lui Raicewich]. Aghiuță II, 17 (1864) p. 136.
214. [Anunț pentru abonații ziarului], Aghiuță II, 18 (1864) p. 137.
215. [Relativ la „Societatea dramatică”, articol în „Românul” și altele în legătură cu acest ziar], II, 22 (1864), p. 173.
216. [Articol de fond la șase luni de apariție a ziarului] Aghiuță, II, 23 (28 aprilie 1864), p. 176.
217. Cronica literară. Aghiuță II (1864), p. 188—189.
218. Trei ovrei : jupinul Shylock al lui Shakespeare, domnul Gobseck al lui Balzac și jupinul Moise al lui Alecsandri, de B. Petricicu Hăjdeu, București, Tip. St. Rasidescu, 1865, 50 p. (Studie asupra judaismului, edițiunea particulară).
219. Ziarele în România. Satyrul I, 9 (3 aprilie 1866) [Semnat : Wang-ponki], Familia, 1871, aprilie 25, p. 200—201.
220. Amorul în cronicile române. Satyrul I, 9 (3 aprilie 1866). (Foiletonul Satyrului) [Semnat : Wang-pon-ki], Familia V, 10, II (1869), p. 109—110. 121—123.
221. Nicolae Milescu-Spatar. Satyrul I, 12, 13, 14 (23 aprilie, 1 și 10 mai 1866). (Foiletonul Satyrului). [Semnat : Wang-pon-ki]. [Neterminat].
222. Viața, faptele și ideile lui Nicolaiu Spătaru din Mileșci. Traian II, 7—16 (20 ian. — febr. 1870) p. 27—28, 31—32, 36, 43, 47—48. 55—56, 64.
222. Teatrul român. Satyrul I, 14 (10 mai 1866) [Matei Millo. Pascaly și necesitatea unei școli a teatrului român] [Semnat : Wang-pon-ki].
223. Quousque Satyrul I, 15 (22 mai 1866). [Ulyse Crețeanu și începerea spectacolelor teatrale la timp.] [Semnat : Puang-hon-ki]

224. Rechizitoriul d-lui Pantazi Ghica. Românul 5 și 6 ianuarie 1868, p. 10, 13—14
225. Costachi Stamati, Românul, 13, 15, 16 martie 1868, p. 228, 237, 240. Reprodus în *Sentinela română*, V, 134—136.)19—28 martie 1868 p. 534—535, 539—540, 542—543.
- Poezii români pînă la 1848. Costache Stamate. ColTra I, nr. 57, 60, 61 (23 noiembrie, 14 și 21 decembrie 1870) Rev.Nouă I, 6 (15 mai 1888), p. 210—215.
226. Scrisoare în chestiunea destituirii din comitetul teatral. Românul, 28 febr. 1869.
227. Unde s-a tipărit Psaltirea lui Coressi? Traian I, 10 (14 mai 1869), p. 40.
228. Un tezaur de typo-xilografia română de pe la 1550. Traian I nr. 18, 20, 23, 27 (1869), p. 72, 80, 92, 107.
- O pagină din istoria tiparului la români în secolul XVI. ColTra VII (1876) p. 193—213. [Cu o stampă].
229. Diverse. Negruzziade. ColTra I, 53 (25 oct. 1870).
230. Varietăți. Negruzziade. ColTra I, 56 (16 noiembr. 1870).
231. Varietăți. ColTra II, 22/84 (9 iunie 1871) [Maioreșcu și „noua direcție”]
232. Un rămășag. ColTra II, nr. 30/90 (11 aug. 1871) Familia VII 31 (1/13 aug. 1871), p. 368 [Farsa făcută „Convorbirilor literare” cu *Eu și ea* de inexistentul Gablitz, v. și nr. 180]
233. Două descoperiri. ColTra II, 30/92 (11 aug. 1872) [La Pesta Dictionarium vallahico-latinum și Pravila lui Matei Basarab].
234. Buletin interior. ColTra II, 38/100 (11 oct. 1871). [Congresul presei arată că ziarele devin naționaliste].
235. Congresul presei române. ColTra II 42/104 (8 nov. 1871) [Hasdeu împreună cu o minoritate, a fost exclus din congres].
236. Din poeziile d-lui I. A. Lapedatu. ColTra, V, 5 (1874) p. 123 [Reproduce 5 poezii în care „cîntă destul de românește”]
237. Cîteva întrebări d-lui T. Maioreșcu. ColTra VI, 1, 2 (1875) p. 57—60, 65—72.
238. Răspunsul meu avocatului d-lui T. Maioreșcu. ColTra VI, 3 (1875), p. 125—132. [Avocatul e V. Burlă]. [Articol republicat din Românul, 15 aprilie].
239. Appendice în „Răspunsul meu d-lui T. Maioreșcu”, ColTra VI, 3 (1875), p. 160.
240. Al doilea rămășag, dedicat d-lui V. Alecsandri. Românul XX (5 febr. 1876). În loc de prefață. Al doilea rămășag. RevLiSt. I, 1 (15 febr. 1876) p. 1—5.
241. Răspunsul d-lui B. P. Hasdeu la discursul de recepție al lui Ion Ghica despre Ion Cîmpineanu. AnAR-Mem s. II, t. II (1879—1880) p. 60—62.
242. La „Fîntîna Blanduziei”. Familia XIX, 16 (17/29 aprilie 1883), p. 182.
243. Raport general asupra cărților intrate la concursul premiilor anuale pe 1885, de d-l B. P. Hasdeu. AnAR-Desb. VII, (1884—1885) p. 163—164.
244. Dare de seamă sintetică asupra cărților prezentate la concursul premiilor anuale pe 1885, de d-l B. P. Hasdeu. AnAR-Desb. VII (1884—1885), p. 181—186.
245. Raport general asupra cărților intrate la concursul premiilor anuale pe 1886, de d-l B. P. Hasdeu. AnAR—Desb. s. II, t. VIII (1885—1886), p. 197—199.
246. Ar. Densusianu, *Istoria limbii și literaturii române*, Iași 1885. Raport de d-l B. P. Hasdeu, AnAR-Desb. s. II, t. VIII (1885—1886) p: 203—205.
247. Un cuvînt înainte. Rev.Noua, I, 1 (15 dec. 1887), p. 1—2.
248. Scrisoare către Gheorghe din Moldova, Rev.Noua, I, 3 (15 febr. 1888), p. 81—82 [= Gheorghe Kernbach]. [[Are și extras]. *Sarcasm și ideal* 1897, p. 151—153. Repr. în Gh. din Moldova (George Kernbach), *Scintei*. Cu o scrisoare-prefață de B. P. Hasdeu, [București, 1930], 180 p. [v. și nr. 1262].
249. O restaurațiune. Rev.Noua, V, 6—7 (sept.-oct. 1892) p. 217—222 Eine Trilogie. O istorie germană a literaturii române, critică de Iazăr Șăineanu. G. I. Ionescu-Gion și B. P. Hasdeu, București, Socec, 1892, p. 50—71, Ed. II, 1893, p. 50—71; *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 75—85.
250. Noi în 1892. Conferință ținută la 9 februarie pentru inaugurarea „Ateneului Român” Rev. Noua IV, 1—2 (febr. — martie 1892) p. 438—444. *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 35—46.
251. Noi și voi. Conferință rostită pentru inaugurarea sesiunii Ateneului Român la 20 decembrie 1892. Rev.Noua V, 10 (ian. 1893) p. 371—378. Familia XXIX (3/15 oct. 1893) p. 473—476. *Sarcasm și ideal*, 1897 p. 47—60.

252. O iscălitură dintr-un plebiscit. *RevNoua* VI, 1 (15 april 1893) p. 39—40.
253. Zacherlina. Nr. 1 [—2, 3] *RevNoua* VI, 6 (noiembrie 1893) p. 239—240; 7 (dec. 1893) p. 277—280; 8—9 (ian-febr. 1894), p. 360. *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 61—74.
254. Memento. Tinerimea Română, IX, 1 (mai 1894) p. 2.
255. Răspunsul meu la revista „Vieța”. *Rev. Noua* VII, 4 (ian, 1895) p. 164. *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 217—218.
256. Sonata la Kreutzer. Dedicat cînelui meu din curte Cuti. *RevNoua*, VII, 12 (sept. 1895) p. 453—461. *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 19—35.
257. Lecca. Haralamb G. Lecca, Prima 1890—1895. Cu o prefață de B. P. Hasdeu, București, Tip. Noua, 1896, p. 3—8. *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 202—206.
Încă o ed.f.a. și cuprins.
258. *Sarcasm și ideal*. 1887—1896. Ultimii nouă ani de literatură, de B. P. Hasdeu, București, Socec, 1897, 4 f. + 224 p.
- Cuprinsul : Dedicățunea. Prefața. Oamenii dracului. Povestea erinului. Sonata la Kreutzer. Noi în 1892. Noi și Voi. Zacherlina No 1, 2, 3, 4. O restaurațiune. Femeea. Schiță dramatică în 5 acte. Der Rhapsode der Dimbovița. Fakir și Fakin. Scrisoarea către Gheorghe din Moldova. Alb și Negru. Multiplicămîni. Baladă burgheză. Cerebrațiunea. Mater dolorosa. Stefan și Radul. Cîntec bătrînesc. Poesia. Gaudeamus. Așteptînd. La casa de nebuni. Table-d'hôte. La jubileul de 25 ani ai revistei „Familia”. Cîntec de leagăn de Iulia Hasdeu, tradus de B. P. Hasdeu. Muzica de G. Stephanescu. Dumnezeu. Lecca, Haralamb G. Lecca. Prima 1890—1895. București, 1896 în 8 — Louis Leger și Slavii. Russes et slaves. *Etudes politiques et littéraires*. Paris, Hachette et Cie 1890, în 8, pag. XIV, 348. Philippidiotisme. Eminescu, Necrolog. O mențiune. Exposition universelle de Paris, en 1889. Notice sur la Roumanie. Production. Industries, Paris, Impr. Kugelmann, în 8 — Răspunsul meu la revista „Vieța”, Fondul „Julia Hasdeu”. Monitorul Oficial, 20 aprilie 1896, No. 18.— Renașterea lui Vauban.
259. Școala Carp — Maiorescu — Caragiale — Tocilescu — P. Missir. Vizită armenescă. ApNaș III, 88 (21 aprilie 1902).
260. Din strategie 1902. Tinerimea română, nr. 4 (1902) [Jubiliar].
261. N. I. Apostolescu. *Studii. Literatură, estetică, filologică*, cu o prefață-scrisoare de B. P. Hasdeu, București, 1904.
2. *Panegirice. Necrolog.*
262. O lacrimă între risuri! Satyrul I, 4 (27 febr. 1866) (Foileton). [Al. Depărățeanu, Pop Marțian, N. Fillimon].
263. Discursul de deschidere al președintelui societății „Românismul” la serbarea pe cîmpia Cotroceni în memoria lui Tudor Vladimirescu, 6 iunie 1871. *FoSecRom* II, 2—5 (1871) p. 49—50. *ColTra*, II, 22/84 (9 iunie 1871).
264. [A murit marele Eliade]. *ColTra* III, 18/128 (1 mai 1872) p. 143.
265. Cuvînt funebru rostit în numele presei române la înmormîntarea lui I. Heliade Rădulescu. *ColTra* III, 19/129 (8 mai 1872), p. 145. *Familia* VIII, 20 (14/26 mai 1872) p. 226—227; *Cuvînt la înmormîntarea lui Heliade*.
266. [Alexandru Th. P. Hasdeu. Necrolog]. *ColTra*, IV, 3 (1 febr. 1873) p. 33.
267. Necrologul Matildei Pascaly. *ColTra* IV, 13 (noiembrie 1873) p. 244.
268. Lassen. Necrolog. *ColTra*, VII (1876) p. 287—288.
269. Discurs la desvelirea monumentului lui Heliade Rădulescu Transilvania, XII, 23—24 (1881).
270. Discursul lui Hasdeu la desvelirea monumentului lui Michelet. *Românul*, 7 iulie 1882, p. 2 (după *Le Temps* Transilvania, XII 23—24, (1—15 dec. 1881).
271. Discurs la desvelirea statuei lui Ștefan cel Mare rostit la 5 iunie. *Românul*, 9 iunie 1883, p. 2.
272. Toast la banchetul dat de oraș la desvelirea statuei lui Ștefan cel Mare. Iași, *Românul*, 15 iunie 1883, p. 2.
273. Eminescu [Necrolog]. *RevNoua*, II, 6 (15 iunie 1889), p. 211—212. *Sarcasm și ideal*, 1897, p. 213—214.
274. Constantin Krețulescu, Biografia. Amintire. *RevNoua* III (1891), p. 401—404.
275. Wickenhauser. Notiță. *RevNoua* IV, 2—3 (mai—iunie 1891) p. 46.

276. Episcopul Melchisedec. Biografia. Rev.Noua V, 5 (aug. 1892) p. 162—163.

277. Comemorarea lui V. A. Urechia. AnAR-Desb. s. II, t. XXIV (1901—1902) p. 62—65. Familia XXXVIII (1902) p. 181.

278. Centenarul lui Eliade. Cuvintarea aniversară de B. P. Hasdeu AnAR-Desb. s. II, t. XXIV (1901—1902), p. 82—88.

R É S U M É

Le dernier grand encyclopédiste de la culture roumaine du dix-neuvième siècle — B. P. Hasdeu — a frayé des voies dans de nombreux domaines qu'il a servis avec ardeur et autorité scientifique : il est de notre devoir, à nous, les travailleurs des Archives dont il a été le directeur pendant 24 années de rendre hommage au travail immense de celui qui, historien et philosophe, journaliste, poète et savant polyglotte, professeur et archiviste, a été avant tout un grand patriote. La publication de la bibliographie intégrale de l'oeuvre de Hasdeu — réalisée par le professeur Aurelian Sacerdoțeanu — constituera un hommage à cet anniversaire mais aussi un important instrument d'information sur les travaux de l'érudite scientifique roumain qu'il convient de lire, de comprendre et d'assimiler.

P R É C I S

The last great enciclopedia of Romanian culture in the XIX century — B. P. Hasdeu — was a pioneer in various fields which he has served passionately and with scientific authority. We, the archivists, consider it our duty to honor the immense work of the man who was the director of the Archives for 24 years, who was a historian and a philosopher, a journalist, a poet, a scientist and a polyglot, but first of all a great patriot. The publication of the complete bibliography of Hasdeu's work, drawn up by professor Aurelian Sacerdoțeanu, constitutes an anniversary homage, but also an important instrument of information about the works of the erudite Romanian scientist whom we ought to read, understand and assimilate.